

Petri Hírek

Pócspetri Község
Önkormányzata

2018 év
augusztus hó

3. évfolyam
8. szám

Ünnepi lapszám a Pócspetri Polgármesteri Hivatal épületének történelmi emlékhelyé nyilvánításának alkalmából

Mintahogyan előzőekben is beszámoltunk, az 1948-as Pócspetri események jelentősége miatt, a Kormány 97/2018 (V.25.) döntésével, a Pócspetri Polgármesteri Hivatal épületét (egykori Irinyi-kúria) történelmi emlékhelyé nyilvánította

Ezen jelentős alkalom kapcsán a tragikus események 70. jeles jubileumi évfordulóján 2018. 06.02-án megemlékezésre, az emléktáblák koszorúzására, és a mártírhalált halt Királyfalvi Miklós Pócspetri Sírkertben lévő síremlékének megáldására is sor került.

Az ünnepségen többek között részt vett Gulyás Gergely miniszterelnökséget vezető miniszter, Dr. Latorcai János az Országgyűlés alelnöke, és Seszták Oszkár a Megyei Közgyűlés elnöke.

Az országos, és megyei média széleskörűen beszámolt erről az eseményről. Ebből ízelítőül változtatás, és kommentálás nélkül, a forrásmegjelöléssel együtt közzé tesszünk néhányat.

Tesszük ezt egyrészt, hogy a Petri Hírek olvasói is fokozottabban lássák, érezzék, hogy milyen jelentős az emlékhelyé nyilvánítás. Másrészt pedig Pócspetri helytörténetében is dokumentálva legyen a történelmi emlékhelyé nyilvánítás folyamata, és az esemény.

Csakis a történelmi hűség kedvéért: Az Önkormányzat 2015-ben megbízta az Iránytű Gazdaságfejlesztő Klubbot egy településfejlesztési projekt kidolgozására.

Az IGFK elnökeként úgy véltem, ha „felemeljük” a helyi tragikus eseményeket, és sikerül a helyszínt besorolni hazánk 50 történelmileg kiemelt helye közzé, nagyobb lesz az esély fejlesztési forrásokhoz jutni.

Ezért került általunk kidolgozásra a „Történelmi Emlékhely - Emlékpark - Keresztút” projekt.

S ezért fogalmaztam meg a (2.o. közölt) levelet, és digitalizáltam a 92-es Boros Péter akkori belügyminiszter itt jártakort készült felvételeket, melyek (a polgármester aláírásával is) elküldésre kerültek a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottságnak. Ők helyt adtak a kérelemnek, majd bő két évet (!) vártunk rá, hogy a Kormány-határozat is megszülessen.

Úgy vélem, Orbán Viktor miniszterelnök úr szavaival élve, „Magyarország egyik legbátrabb településén” eljött az idő, az Önkormányzatnak az álmok megvalósítására, az ígéretük beváltására.

Kovács János
IGFK elnöke

„Amit látsz, az a hír, amit tudsz, az a háttér, amit érzel, az a vélemény” - Lester Markel

Kérelem a Történelmi Emlékhely cím elnyerésére

**Dr. Boross Péter Úrnak,
a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság elnökének
1014 Budapest, Szentháromság tér 6.**

Tisztelt Elnök Úr!

Azon szerencsések közé tartozunk, akik jelen lehettek 1992. június 3-án, a Pócspetri emlékünnepeken, ahol Ön, mint belügyminiszter, Antal József miniszterelnök úr, és a kormány nevében és képviselőként érkezett, abból a célból, ahogyan Ön fogalmazott:

„hogyan fejtse hajtsa az áldozatok emléke, a sokat szenvedettek, és az egész falu polgárai előtt”.

Mint ahogyan az eseményről készült mellékelt felvétel is tanúsítja jeles nap volt ez a településünk életében, hisz így, és ekkor Pócspetri közösségi szintű erkölcsi rehabilitációjára is sor került.

A helyi közösségünk úgy állt „nemes bosszút” a szenvedéseiért, hogy hitében nem gyengült, sőt erősödött.

A megfélemlítés, a megaláztatás nem törte meg az itt élőket. Az 1948-as per után egy évvel hárman jelentkeztek a papi szemináriumba, és a következő évtizedekben is még több papot, és egy püspököt nevelt az egyházközség.

Nekünk, a pócspetrieknek - őseink hitét és elszántságát őrizve - meggyőződésünk maradt, hogy az élethez a hit, és a hitben való nevelés-oktatás elengedhetetlen.

Ezért sohase szűnt bennünk a remény egy katolikus iskola újbóli megalapítására.

A meghurcoltatás emlékeként először az iskolánk 1992-ben felvette a per ártatlanul halálraítélt áldozatának, Királyfalvi Miklósnak a nevét.

Majd az új polgármester, és képviselőtestület kezdeményezésére a római katolikus egyház fenntartásába kerülhetett tavalyelőtt az iskola, tavalyi évben pedig az óvoda is! Az intézményeink így részt vállalnak az egyház küldetéséből, a keresztény hitre nevelés területén.

Munkánk elismerésének is szólt, hogy Semjén Zsolt nemzetpolitikaért felelős miniszterelnök-helyettes úr, a kommunizmus áldozatainak emléknapja alkalmából tartott 2015 évi megemlékezésünkön részt vett, s felavatta Asztalos János emléktábláját, amelyet falunk szülöttje dr. Veres András szombathelyi püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke jelenlétében, Bosák Nándor debreceni-nyíregyházi püspök szentelt fel.

Jelenleg a Pócspetri 1948-as tragikus eseményeinek, a Pócspetri pernek, a Kommunizmus üldözöttjeinek, „Történelmi emlékhely – Emlékpark – Keresztút létrehozása, építése projekt” megvalósításán dolgozunk.

Településünk Pócspetri Önkormányzatának, a kereszténydemokrata polgármesterének, s a képviselőtestületnek, valamint a téma iránt elkötelezett civil szervezeteknek, így az Iránytű Gazdaságfejlesztő Klubnak feltett szándéka, hogy a „Pócspetri ügyet”, az egyházi iskolák államosítása elleni tiltakozást, a „rendőrgyilkos falu”, a bebörtönzöttek, a kivégzettek, és a bántalmazásokban elhunytaknak történetét, a kommunista rezsim egyik legnagyobb politikai perét, a nemzeti emlékezet kánonába elmélyítse.

Továbbá szeretnénk elérni, hogy a tragikus események színhelye, korabeli s jelenlegi Községháza/Polgármesteri Hivatal, a volt Irinyi kúria, a jelentős történelmi szerepe miatt, hivatalosan is bekerüljön hazánk történelmi emlékhelyeinek sorába.

A legnagyobb tisztelettel kérjük, ez irányú erőfeszítéseinket támogatni szíveskedjék.

Pócspetri, 2016.03.10.

Tamás György

Pócspetri polgármestere

Kovács János

Iránytű Gazdaságfejlesztő Klub elnöke

MINISZTERELNÖK

Tisztelt Polgármester Úr! Tisztelt Emlékezők!

Ahol önmagukért és közösségükért kiállni kész emberek élnek, ott az igazság is utat tör magának. Hetven évvel ezelőtt Pócspetri polgárai úgy döntöttek, hogy élve a gyülekezés és a véleménynyilvánítás szabadságával, tiltakoznak katolikus iskolájuk államosítása ellen. Ezzel a bátor lépéssel pedig a falu lakói nemcsak a nemzeti és keresztény értékrendbe vetett hitükről tettek tanúbizonyságot, de elsők között szálltak szembe a kommunista diktatúra kiépítőivel is.

Büszkék vagyunk rá, hogy sohasem nyugodtak bele annak a koncepciók pernek a sokáig kikezdehetetlennek tűnő ítéletébe, amellyel a kommunista propaganda az egész települést pellengérré állította. Köszönjük, hogy a hallgatás évtizedei alatt is hűségesen őrizték a koholt vádak alapján kivégzett segédjegyzőjük emlékét, a rendszerváltás küszöbén pedig az egész ország elé tárták a hetven évvel ezelőtti események igaz történetét; a bebörtönzött, megvert, meghurcolt emberek és egy majd fél évszázadon át megbélyegzett közösség kálváriáját.

Bár a mai napon csak lélekben tudok Önökkel lenni, kérem, engedjék meg, hogy ezúton kívánjak áldott megemlékezést Pócspetri minden polgárának. Őrizzék és adják tovább a következő nemzedékeknek is azt az erőt és kitartást, amely a kommunista diktatúra alatt oly sokat szenvedett falujukat egyúttal Magyarország egyik legbátrabb településévé is tette.

Budapest, 2018. június 2.

Orbán Viktor

Sajtószemle a Történelmi emlékhelyé nyilvánításról

„Pócspetri nem fogadta el azt, hogy száműznie kell életéből Istent”

<http://www.breuerpress.com/2018/06/02/pocspetri-nem-fogadta-el-azt-hogy-szamu-znie-kell-eletebol-istent/>

„Gulyás Gergely az 1948-as év legnagyobb politikai pereként ismert Pócspetri-ügy 70. évfordulója alkalmából.

A SZABADSÁG SZÁMUNKRA ADOTTSÁG

Ma olyan országban élünk, ahol a szabadság számunkra adottság, amelyet a diktatúrák elleni küzdelmükben hősi halált haltaktól kaptunk örökül – jelentette ki a Miniszterelnökséget vezető miniszter a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Pócspetriben szombaton.

Gulyás Gergely az 1948-as év legnagyobb politikai pereként ismert Pócspetri-ügy 70. évfordulója alkalmából a községben rendezett ünnepségen hangsúlyozta, az áldozatok emlékét meg kell őrizni, mert “ha így teszünk, akkor lesz erőnk ahhoz, hogy hitünket és nemzeti örökségünket is megőrizzük”.

“AZ ÁLDOZATOK EMLÉKÉT MEG KELL ŐRIZNI, MERT HA ÍGY TESZÜNK, AKKOR LESZ ERŐNK AHHOZ, HOGY HITÜNKET NEMZETI ÖRÖKSÉGÜNKET IS MEGŐRIZZÜK.”

A községháza előtt megtartott rendezvényen a miniszter elmondta, a Pócspetri-ügy története a magyar történelem fontos csomópontja, “egy olyan csepp, amely megmutatja az egész tengert”, vagyis azt a tragédiát, amelyet a “létező szocializmus” hozott a magyarokra.

A miniszter arról beszélt, a község igazát mégsem a klerikális diktatúra, a megvádolt pócspetriek elleni uszítók, a koncepciót kitaláló ideológusok, az ezt megrendelő pártvezér, vagy az ügyet közvéleményben eladni megkísérlők írták meg, hanem a rendszerváltás hozta el, amelynek köszönhetően mindenki megismerhette az ügyet. “Tudjuk, ki és mit tett, tudjuk, ki, mikor és miért hazudott, minek mi lett a következménye. Amit a létező szocializmus tett, bűnben és vérben fogant és gyalázatban ért véget” – emlékeztetett Gulyás Gergely. Hozá-tette, Pócspetri nem fogadta el azt, hogy száműznie kell életéből Istent,

ezért viszont nagy árat fizetett. A kormánypárti politikus fontosnak nevezte azt, hogy a túlélők gyermekei és unokái ne feledjék el az áldozatok emlékét, akik a diktatúra idején is megőrizték a hitet, összetartozásuk szellemét és igyekeztek Isten közelségében élni.

A Miniszterelnökséget vezető miniszter az ünnepségen felolvasta Orbán Viktor miniszterelnök a jubileum alkalmából a pócspetrieknek írt levelét.

Latorcai János, az Országgyűlés alelnöke az eseményen bejelentette, a most hivatalba lépett negyedik Orbán-kormány – első intézkedéseinek egyikeként – történelmi emlékhelyé nyilvánította a helyi községházát, ahonnan a hét évtizeddel ezelőtti események elindultak.

Tamás György Pócspetri független polgármestere emlékeztetett, a községben 1992 óta minden évben megemlékeznek a hetven évvel ezelőtti történetéről.

A koncepciók perben kivégzett Királyfalvi (Kremper) Miklós községi segédjegyzőről, az életfogytig tartó fegyházbüntetésre ítélt, majd nyolc és fél év múlva szabaduló Asztalos János plébánosról, illetve a súlyos büntetésekkel sújtott és bántalmazott pócspetriekről is.

A beszédek után felavatták a történelmi emlékhelyet, és leleplezték a községháza falán elhelyezett, Királyfalvi Miklós és sérelmet szenvedett társai tiszteletére emelt emléktáblát.

A nap további részében

koszorúzásokkal s további ünnepségekkel emlékeztek a hét évtizeddel ezelőtti történetekre.

A Máriapócs melletti község lakosai 1948. június 3-án este a plébános felhívására az esti litánia után a helyi iskola védelmében a községháza elé vonultak, ahol a képviselő-testület az egyházi iskola megszüntetéséről tárgyalt.

Néhányan megkíséreltek bejutni az ülésre, ezt két rendőr próbálta megakadályozni.

A dulakodásban egy riasztólövés is eldőrdült, majd Takács Gábor őr-

vezető csőre töltött puskája a lépcsőhöz ütődve elsült, és a golyó halálra sebezte a rendőrt.

A községet megszállta az ÁVO, kijárási tilalmat rendeltek el, a kihallgatásokon szinte minden helybélit bántalmaztak, hárman közülük később belehaltak a verésbe.

A hatalom további tizen-nyolc embert ítélt változatos vádakkal szabadságvesztésre, de lényegében az egész falut meghurcolta.

A történetek miatt Pócspetrin a rendszerváltásig rajta maradt a "rendőrgyilkos" bélyeg."

„Ami Pócspetriben történt, nincs ahhoz fogható”

<https://szabolcsihir.hu/helyben-jaro/2018/06/ami-pocspetriben-tortent-nincs-ahhoz-foghato>

„Gulyás Gergely, a Miniszterelnökséget vezető miniszter beszédet mondott június 1-jén az 1948-as év legnagyobb politikai pereként ismert Pócspetri-ügy 70. évfordulója alkalmából rendezett megemlékezésen a történelmi emlékhelyén nyilvánított egykori Irinyikúria, a mai polgármesteri hivatal épületénél a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Pócspetriben.

Mit történt?

1948. június 3-án egy rendőri akció során az egyik intézkedő rendőr

halálra sebezte önmagát.

A kommunista hatalom egyházi iskolákat átlamosító törekvése körüli politikailag kényes légkörben a pócspetri községháza előtt egy dulakodás közben halálos lövés érte az egyik ott szolgálatot teljesítő rendőrt, Takács Gábor rendőr-őrvezetőt.

Ezért a korabeli kommunista hatalom statáriális eljárással 72 óra alatt döntött egy vélhetően koncepciók eljárás során és Királyfalvi (Kremper)

Miklóst, a falu akkori adóügyi segédjegyzőjét kivégezték.

Kremper Ferenc napszámost és Vitéz Gábor földművest letartóztatták és a falu felnőtt lakosainak nagy részével együtt megverték őket.

Az atrocitásokat elszenvedők közül később hárman belehaltak sérüléseikbe.

1992-ben perújrafelvétel következtében rehabilitálták a Pócspetriben jog sérelmet szenvedőket."

De ki lőtte le a rendőrt a saját fegyverével?

https://index.hu/tudomany/tortenelem/2018/06/11/pocspetri_70_rendorgyilkosság_egyhazuldozes_kadar_rajk_rakosi_ember_judit/

„Szokatlan időpontban, este tízkor akasztották fel a falu jegyzőjét, a katolikus pap, akit a koncepció perben szintén halálra ítélték, végül kegyelmet kapott. Pontosan 70 éve ítélt a statáriális bíróság a pócspetri ügyben, alig nyolc nappal azután, hogy egy rendőr tisztázatlan körülmények között meghalt az iskola államosítása miatt felbolydult szabolcsi faluban.

A megtorlás azonnali volt: Kádár személyesen utazott a helyszínre, többen belerokkantak a verésekbe, de a rendőrhálójó apropó volt az országos egyházuldozás teljessé tételéhez. Állambiztonsági akták s egy legendás dokumentumfilm segítségével elevenítjük fel a tragédiát.

Éljen Krisztus Király, Krisztust akarjuk!

Politikai tüntetésen szokatlan rigmus zengett 1948. június 3-án Pócspetriben. A pap kérésére ezren is elmentek aznap a szülői értekezletre, a szabolcsi falu fele ott tolakodott.

Ezekben a napokban zajlott az egész országban az egyházi általános iskolák kötelező államosítása, Pócspetri pedig erősen vallásos község volt. A falu papja, Asztalos János plébános mindent elkövetett, hogy megakadályozza az intézkedést, a szülőkre is nyomást gyakorolt, hogy ne írjanak alá semmit.

Amikor az esti litániáról kijöttek az emberek, mindenki a község háza elé ment, ahol aznap döntöttek a katolikus iskola sorsáról.

Gyilkosság és klerikális reakció

Ezen a csütörtök esti spontán demonstráción történt a tragédia, ami nem csak a közvetlen áldozatok életét vette el, de a fél falut hosszú időre megroppantotta.

Pócspetri község háza előtt a fekete reakció uszítására meggyilkolták Takács Gábor rendőr alhadnagyot. Az uszító pap, aki a véres eseményt előkészítette, megszökött, a szalmakazalban találták rá. A gyilkos bűntársai még a távbeszélő drótot is elvágták. A demokrácia ökle lesújt a nép ellenségeire, akik még gyilkosságtól sem rettennek vissza, a fekete reakció sötét céljainak szolgálatában – harsogta a Filmhíradó a következő napokban.

A „fordulat évében” járunk, az ököl a rögtönítélő bíróságé volt, de a kommunista hatalom mozgatta. A tragikus haláleset után Rajk László belügyminiszter és Kádár János személyesen utazott a szabolcsi községbe, hogy ők irányítsák a rendőri munkát.

A falut három napra gyakorlatilag teljesen elzárták a külvilágtól. Aki élt és mozgott, szinte mind bevitték az őrszobába, hogy kicsikarják belőlük a megfelelő vallomásokot – többeket úgy megverték és megtalálták, hogy egy életre belenyomorodtak.

Az ÁVH-val megerősített rendőri erőknél határozott koncepciója volt: azt kellett mindenáron bizonyítaniuk, hogy a „klerikális reakció”, közvetve Mindszenty hercegprímás a felelős a rendőrgyilkosságért.

A pócspetri véres zendülés nyílt leleplezése az egyház

palástja mögé bújt reakció politikai szándékainak – írta a Szabad Nép, meghirdetve az államhatalomnak behódolni nem hajlandó egyház elleni harcot. Bár ő a község háza előtti tüntetésen már ott sem volt, a felbújtó szerepe a helyi papnak jutott.

„Asztalos János plébános, aki az ország demokratikus rendjével szemben ellenséges beállítottságú s ennek korábban számos tanújelét adta, az iskolák államosításának kérdésével szemben annak első felmerülésétől kezdve a legélesebb harcot vívta” – ezzel a mondattal kezdődik a Pócspetri-ügy hivatalos vizsgálati dossziéja.

A pap kell nekünk

Az ÁBTL-ben több száz oldalnyi dokumentumot őriznek a korabeli állambiztonsági és nyomozati anyagokból.

A június 3-i haláleset másnapján megkezdődtek a verésekkel tarkított kihallgatások, a nyomozati akták így erősen koncepciózusak.

A kommunista állambiztonság anyaga szerint:

„Igen sivár szegénységben és elmaradottságban ragadt kis falu. A községnek sem vasútállomása, sem postája nincsen. Lakosságának 95%-as törpebirtokos, új gazda és földmunkás.

Az igen szegény falu művelődési viszonyai is erősen elmaradtak.

A pócspetri plébános galád módon kihasználta a nép egyszerű, gyakran babonás elferdüléseket mutató vallásos hiszékenységét”.

Asztalos Jánosról környezet-tanulmány is készült:

„Rémhírterjesztéseivel a község lakossága között állandó elégedetlenséget szított, ami miatt több esetben a nyírbátori rendőrkapitánysághoz volt beidéztve.

Politikai szempontból Mindszenty irányvonalát teljes mértékben magáévá tette és igyekezett a lakosságot is erőszakosan ebbe az irányba befolyásolni.

A forint bejövetelekor rémhírterjesztéssel igyekezett a pénz jóhírére és értékére aláásni. Templomi beszédeit minden egyes alkalommal arra használta fel, hogy a lakosság nyugalmát megbolygassa és az iskolák államosítása ellen lázítson. Ilyen beszédeinek eredménye volt az 1948 évi június hó 3.-án megtörtént esemény is.”

Nem kell nekünk állami iskola, ez az iskola kell nekünk, és pap kell nekünk, Isten és jegyző – hangzott el az esti demonstráción, amit a tömeg nagy éljenzéssel fogadott.

A községi képviselő testület ülése volt éppen, amin az iskoláról szavaztak. A jegyző ugyan kiállt az emberek elé, hogy ők is az államosítás ellen vannak, menjenek nyugodtan haza, a tömeg azonban nem oszlott fel.

Menjenek haza, nincs itt semmi hiba! – mondta ekkor még Királyfalvi Miklós jegyző, de hiába, elterjedt, hogy a papot le akarják tartóztatni és a jegyzőt is el akarják vinni”.

A pap valójában ekkor már nem is volt ott, a jegyző azonban, aki ekkor még nyugtatni próbálta a kedélyeket, hamarosan drámai főszereplője lett az egész ügynek.

Félrevert harangok

A tanúvallomások szerint valakik a harangot is félreverték este tíz után, miközben a nem fogyó tömeg megpróbált behatolni a község házára, aminek a bejáratát ekkor már két rendőr igyekezett védeni. Amikor az elől állók dulakodni kezdtek a két rendőrrel, Takács Gábor rendőr – hogy a tömeget visszatartsa – riasztólövést adott le a levegőbe – áll az állambiztonság egyik első jelentésében. „A tömeg izgalma és ordítása ekkorra tetőfokára hágott. Ez a tömegizgalom a felzaklatott Királyfalvi Miklósról is ráta- padt, aki észrevéve, hogy Takács Gábor fegyverét csőre tölti és azt a tömeg felé védekezőleg lövésre készen tartja, neki ugrott nevezett rendőrnek és mivel azt mások is szorongatták, annak kezéből hatalmas rántással kitépte a fegyvert”, majd – a hivatalossá tett verzió szerint – 70 centiről szíven lőtte a rendőrt. Hogy hogyan halt meg pontosan a kivezényelt rendőr, azóta is vitatott. Eleinte még dulakodásról volt szó, az ítéletben azonban már szándékos emberölésről, a rendszerváltás után azonban az a leggyakrabban hallható változat, hogy a rendőr saját magát lőtte le véletlenül. Valójában ez már nem nagyon fog kiderülni soha: az esti sötétben látni sem nagyon lehetett, a nyomozás pedig, hiába terjedt ki az egész falura, a politikai koncepció igazolásáról szólt, nem a tényleges történések felderítéséről. Június 6-án Kádár nyilatkozatot adott ki, amelyben a falu jegyzőjét gyilkossággal, a falu plébánosát felbujtással vádolta. Addigra már kőkeményen

megdolgozták a falut, az emberek azt sem tudták, éppen rendőrök vagy ávósok verik őket félholtra. Később még Péter Gábor, az ÁVH amúgy nem éppen szelíd lelkületéről ismert vezetője is elhatárolódott a „provokatív jellegű” akciótól, amit inkább Rajk és a rendőri karhatalom nyakába varrt.

„Az elítélt szíve 22 óra 22 percenkor megszűnt dobogni”

A pert napok alatt lezavarták. A jegyzőt és a papot halálra ítélték, és sokan mások is hosszú éveket kaptak a falu lakosai közül. Asztalos János rögtön kegyelmet kapott, büntetését életfogytiglanira változtatták, Királyfalvi Miklóst azonban még aznap este kivégezték.

A statáriális bíróság előtt kikényszerített vallomásaiban a pap elismerte bűnösségét, és Mindszenty felelőségéről beszélt, úgymond ő uszított pásztor-levelekben.

A hatalom rajta kívül is szakmában ítéltette el katolikus plébánosokkal a történeteket, és ezek után az eddigre már teljesen leszalámizott Kisgazdapárt is teljes mellénnyel az egyházi iskolák államosítása mellé állt.

Ha Mindszenty Pócspetri gyalázatos zendüléséért az iskolák államosításának napi-rendre tűzését próbálja felelőssé tenni, akkor mi azt válasszunk: éppen Pócspetri a legerősebb érv az iskolák államosításának halaszthatatlansága mellett.

Az iskolák államosítását júniusban természetesen megszavazta a kommunista országgyűlés is. Az egyházüldözés előtt már nem volt akadály: néhány

letartóztatták Lénárd Ödön piarista szerzetest is – a Kádár-rendszerben ő volt az utolsó politikai elítélt pap, csak a hetvenes években szabadul. December végén sor került Mindszentyre is: a főpapot karácsonykor vitték el.

„Hát nem eleget szenvedett már?”

Pócsperiben ezután sokáig életveszélyes lett volna akár csak a kocsmában beszélni az ügyről, az állambiztonság még a Kádár-rendszerben is intenzíven figyelte a túlélő főszereplőket és a falusi közhangulatot.

Az elítélt plébános '56-ban kiszabadult és Jugoszláviába ment – később nem kapott útlevelet, nehogy hazalátogathasson. Vitéz Gábort, aki 1948-ban a rendőr halála után elvágta a telefonvezetéket, hogy ne tudják értesíteni a hatóságokat, 1953-ban kiengedték, de utána is figyeltették, bár nem csinált semmit a világon: „italboltba eljár, de ott 5-10 percnél hosszabban nem marad, fizetését rendszeresen hazaadja a feleségének, nem jár sehová, őhöz sem járnak” – áll az aktájában.

Legmegrendítőbb egy kézzel írt olvasói levél a Nők Lapja „Okos Kata” szerelmi levelező rovatába: az 1957-es levélben egy helyi lány kér kétségbe esetten segítséget, mert már nem tud hová fordulni: azt szeretné elérni, hogy kilenc évvel az ügy után engedjék végre szabadon a választottját. Som István tanítót a telefondrót átvágása miatt felbujtóként ítélték életfogytiglanra – 15 évet ült; 2016-ban halt meg, ő volt az utolsó életben maradt az egykori elítéltek közül.

„Mert az emberek nem tudták, hogy mi is volt a magyar történelem”

Nagyon sokáig Pócsperri maradt „a rendőrgyilkos falu”. Ezen a képen csak Ember Judit '82-es dokumentumfilmje változtatott. A rendező előtt fokozatosan bontakozott ki a régi drámai történet. Együtt sírt az asszonyokkal, értette az öregek félelmét, hogy harminc év után is veszélyes erről beszélni, és a bizalmi légkörben fokozatosan megnyíltak a Pestről jövő idegennek. A kegyetlen, napokon át tartó verések emléke, az egész falut érő bosszú, az évtizedeken át elhallgatott, erről senkinek sem szabad beszélni történet kibukása magával ragadja a nézőt. Hiába a pocsék hangminőség (feliratozni kellett volna, de arra már nem volt pénz) és a három és fél óras hossz, a kibontakozó dráma, egy megtört község rettegő igazságkeresése fontosabb volt a technikai részleteknél. A Pócsperit azonban nem engedték nyilvánosan vetíteni. Pedig arról nem volt szó a filmben, hogy Kádár János 1948-ban személyesen irányította a nyomozást, sőt, az egyik megszólaló parasztbácsi még külön dicsérte is a kockaházas Kádár-rendszer biztonságát. A hatóságok mégis a rendezőnőt faggatták: mégis, mit akar ő ettől a falutól, talán rokonai élnek ott?

Ember Judit Pócsperijét szamizdatban, házi vetítéseken, zárt körű klubokban lehetett csak látni, a film legenda lett.

A film nem csak szimbolikusan rehabilitálta az addig megbélyegzett falut, Ember Judit éveken át küzdött a jogi rehabilitációért is.

Ezt a rendszerváltás évében sikerült egy bírósági újratárgyalással elérni.

Nem csak a vádlottak zömét mentették fel, a Fővárosi Bíróság szokatlan módon az 1948-ban eljáró hivatalos személyek tevékenységét is minősítette. Eszerint Pócsperri kapcsán hivatali visszaélést követett el mások mellett Rákosi, Rajk és Péter Gáboris: tudatosan és előre kitervelten ártatlan emberek ellen indítottak büntető eljárást azzal a céllal, hogy – a hatalom megszerzése érdekében – saját pártjuknak előnyt, a katolikus egyháznak és a vádlottnak jogtalan sérelmet okozzanak.

Az 1990-es ítélet Olti Vilmosnál, az 1948-as vérbírónál közokirat-hamisítást állapított meg, a bíró a tárgyalási jegyzőkönyvet meghamisította.

A rehabilitációt Helmeczy Lászlóval együtt kiharcoló Ember Judit húsz évvel a filmje után egy másik dokumentumfilmben is beszélt Pócsperiről.

Ebben a filmben, a forgatás és az utótörténet elbeszélése mellett az 1948-as gyilkossággal kapcsolatban is közölt egy lényeginek gondolt információt, egy olyan verziót, amit a '82-es filmjébe nem tett be, pedig az az egész rendőrgyilkosságot új megvilágításba helyezné.

Kit látott a bokorban egy falusi férfi a tragédia éjszakáján? Ki lőtt valójában, ki az a „Konyi”? Az itt látható filmből kiderül. Azt azonban, hogy ennek van-e bármi valóságlapja, nem tudjuk megmondani.”

Kolozsi Ádám

Pócspetri: a koncepció per 70. évfordulója

<https://ma7.sk/kavezo/pocspetri-a-koncepcios-per-70-evforduloja>

„A most hivatalba lépett negyedik Orbán-kormány első intézkedéseinek egyikeként történelmi emlékhellyé nyilvánította a helyi községházát, ahonnan a hét évtizeddel ezelőtti események elindultak.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei községben az 1948-as év legnagyobb politikai pereként ismert Pócspetri-ügy 70. évfordulója alkalmából ünnepséget rendeztek.

Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter hangsúlyozta, az áldozatok emlékét meg kell őrizni, mert "ha így teszünk, akkor lesz erőnk ahhoz, hogy hitünket és nemzeti örökségünket is megőrizzük".

Ma olyan országban élünk, ahol a szabadság számunkra adottság, amit a diktatúrák elleni küzdelmükben hősi halált haltaktól kaptunk örökül - jelentette ki.

A per előzményei 1948. június 3-án a Jézus Szíve litániát követően Pócspetri falu lakói a templomtól husángokkal, kapákkal, vasvillával felszerelve a szomszédos előljárósági épület elé vonultak, hogy tiltakozzanak az egyház tulajdonában álló elemi iskola államosítása ellen.

A községháza védelmére kirendelt Takács Gábor rendőr őrzető először a levegőbe lőtt, majd a tüntetők kivették a kezéből a puskát, és a következő lövés már a rendőrt érte, akinek a halálát azonnal megállapították.

Ezt követően Som István tanító javasolta, nehogy a hír kimenjen a faluból, vágják el a

telefonvonalat, amit Vitéz Gábor meg is tett. A fegyvert Kremper Ferenc egy bokor alá rejtette el.

A per súlyát az adta, hogy - egy egész falu a hatalom ellen mozdult meg, - egy fegyveres testület tagja esett áldozatul, és - az iskolák államosítását elrendelő törvényjavaslat volt napirenden a parlamentben.

A per felmutatta a kommunista koncepciók perek sajátosságait: - a legfelsőbb vezetők irányították, - politikai tőkét kívántak belőle kovácsolni, - komoly propaganda kísérte, - a tanúkkal és a gyanúsítottakkal erőszakosan bántak, - nem törődtek a jogi követelményekkel.

A per a Budapesti Büntető Törvényszéken folyt, Olti Vilmos bíró tárgyalta. A rögtön ítélő bíróság megállapította Asztalos Jánosnak, a falu plébánosának felelősségét az indulatok felkorbácsolásában és a beismerő vallomást tett Királyfalvi (Kremper) Miklóst (a falu aljegyzőjét) mint gyilkost nevezte meg, mindkettőjüket halálra ítélve.

A bíróság abból indult ki, hogy ha a levegőbe lövés után elvették a rendőr kezéből a fegyverét, akkor még véletlenül sem lőhetette le saját magát.

Asztalos János kegyelmet kért, s ítéletét életfogytiglani börtönbüntetésre változtatták, de 1955-ben 15 évre mérsékeltek.

Királyfalvi Miklóst kegyelemre nem terjesztették fel, még aznap, 1948. június 11-én végrehajtották rajta az ítéletet. Öccsét Kremper Ferencet, aki azt vallotta, - és 1982-

ben Ember Judit filmjében is állította -, hogy ő vette ki a rendőr kezéből a puskát, 12 évre ítélték.

Som István életfogytiglani, Vitéz Gábor 10 év fegyházbüntetést kapott.

Kusnyér János harmadrendű vádlott perét áttették a nyíregyházi törvényszékhez, mint rendes bírósághoz, hét évet töltött börtönben.

Az alig egy hétig tartó eljárásban a rendőrök - nem utolsósorban társuk végzetes sorsa miatti felháborodásukban - a tanúkat, a gyanúsítottakat és a tüntetésben résztvevőket brutálisan megverték.

A néhány nap alatt a bizonyítékul szolgáló fegyvert kicserélték, az esemény részleteit nem tártak fel.

A per utóélete A Fővárosi Bíróság 1990-es perújítási állásfoglalása szerint az eredeti szakértői véleményben hét pontban felsorolt „alapvető hiányosságok fedezhetők fel”.

Másrészt az állásfoglalás egy jelentős körülményre világított rá: az eredeti szakvélemény a lőtávolságot negyven, az ítélet hetven centiméterben határozta meg.

A bevont szakértő viszont a lőtávolságot legfeljebb néhány (egy-öt) centiméternyi távolságra becsülte.

Sőt nem tartotta kizártnak, hogy a fegyver csöve érintette az 1948-ban megölt rendőrzubbonyát.

Mindezek alapján az a következtetés vonható le, hogy a szándékos emberölés büntette törvénysértő módon, megalapozatlan tényállás alapján lett ki-
mondva.”

„Történelmi emlékhely lett a pócspetri község háza”

<https://www.hirado.hu/belfold/kozelet/cikk/2018/06/02/gulyas-gergely-a-szabadsag-szamunkra-adottsag/>

„Ma olyan országban élünk, ahol a szabadság számunkra adottság, amit a diktatúrák elleni küzdelmükben hősi halált haltaktól kaptunk örökül – jelentette ki a Miniszterelnökséget vezető miniszter a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Pócsperiben szombaton.

Gulyás Gergely az 1948-as év legnagyobb politikai pereként ismert Pócsperri-ügy 70. évfordulója alkalmából a községben rendezett ünnepségen hangsúlyozta, az áldozatok emlékét meg kell őrizni, mert „ha így teszünk, akkor lesz erőnk ahhoz, hogy hitünket és nemzeti örökségünket is megőrizzük”.

A község háza előtt megtartott rendezvényen a miniszter elmondta, a Pócsperri-ügy története a magyar történelem fontos csomópontja,

megvádolt pócsperriek elleni uszítók, a koncepciót kitaláló ideológusok, az ezt megrendelő pártvezér, vagy az ügyet közvéleményben eladni megkísérlők írták meg, hanem a rendszerváltás hozta el, amelynek köszönhetően mindenki megismerhette az ügyet.

„Tudjuk, ki és mit tett, tudjuk, ki, mikor és miért hazudott, minek mi lett a következménye. Amit a létező szocializmus tett, bűnben és vérben fogant és gyalázatban ért véget – emlékeztetett Gulyás Gergely. Hozátette, Pócsperri nem fogadta el azt, hogy száműznie kell életéből Istent, ezért viszont nagy árat fizetett. A kormánypárti politikus fontosnak nevezte azt, hogy a túlélők gyermekei és unokái ne feledjék el az áldozatok emlékét, akik a diktatúra idején is megőrizték a

hitet, összetartozásuk szellemét és igyekeztek Isten közelségében élni. Latorcai János, az Országgyűlés alelnöke az eseményen bejelentette, a most hivatalba lépett negyedik Orbán-kormány – első intézkedéseinek egyikeként – történelmi emlékhellyé nyilvánította a helyi község házát, ahonnan a hét évtizeddel ezelőtti események elindultak.

Tamás György, Pócsperri független polgármesterre emlékeztetett, a községben 1992 óta minden évben megemlékeznek a hetven évvel ezelőtti történelekről, a koncepció perben kivégzett Királyfalvi (Kremper) Miklós községi segédjegyzőről, az életfogytig tartó fegyházbüntetésre ítélt, majd nyolc és fél év múlva szabaduló Asztalos János plébánosról, illetve a súlyos büntetésekkel sújtott és bántalmazott pócsperriekről is.

A beszédek után felavatták a történelmi emlékhelyet, és leleplezték a község háza falán elhelyezett, Királyfalvi Miklós és sérelmet szenvedett társai tiszteletére emelt emléktáblát”

Pócsperri Önkormányzat Hírlevele

Felelős kiadó: Tamás György

www.pocspetri.hu

pmhpocspetri@gmail.com

Főszerkesztő: IGFK

kovjanek@gmail.com

